

	Центральнoукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка	Силабус навчальної дисципліни			
		Основи геополітики			
		Статус дисципліни <i>вибірковий компонент</i>			
Галузь знань	А Освіта				
Спеціальність	А4.07 Середня освіта (Географія)				
Освітня програма	Середня освіта (Географія)				
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)				
Форма навчання	денна				
Курс	1-й				
Семестр	2-й				
Обсяг дисципліни	Кредити	4,5	Години	135	
	Лекційні			28 год.	
	Практичні/семінарські			18 год.	
	Лабораторні			-	
	Самостійна робота			89 год.	
Семестровий контроль	залік				
Викладач	<i>Маслова Наталія Миколаївна, к.г.н., доцент, доцент кафедри філософії та соціальних наук</i>				
Контактна інформація	n.m.maslova@cuspu.edu.ua				
Кафедра	<i>філософії та соціальних наук</i>				
Факультет	<i>психології та історії</i>				
Предмет навчання (Що буде вивчатися)	<p>В процесі вивчення дисципліни студенти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ознайомляться з теоретико-методологічними основами геополітики; • сформулюють уявлення про історію розвитку геополітики; • ознайомляться з основними напрямками, течіями та школами геополітики, геополітичними теоріями і концепціями; • отримають знання про теорії сучасного світовлаштування, сучасну геополітичну структуру світу, про співвідношення сил у світовій політиці, геополітичні процеси та закономірності взаємодії геополітичних факторів, які впливають на стратегічний потенціал держав, особливості геостратегії провідних держав світу; • проаналізують геополітичні відносини у сучасному світі, розглянути основні регіональні геополітичні проблеми у світі, виявити передумови і фактори сучасних геополітичних конфліктів у світі; • розглянуть сучасні геополітичні проблеми України, особливості її політико-географічного положення, ознайомити з геополітичними доктринами України. ; • оволодіють навичками самостійної роботи з різними джерелами політичної, економічної та географічної інформації (картами, схемами, статистичними даними, літературою, ілюстрованим матеріалом, ресурсами всевітньої мережі Internet тощо); • закріплять знання політико-географічної номенклатури тощо. <p>Курс пов'язаний з такими дисциплінами: основи суспільної географії, регіональна економічна і соціальна географія, політологія, історія тощо.</p>				
Мета (Чому це цікаво/потрібно вивчати)	<i>Метою курсу є сформувати знання про основи геополітики як практичного інструменту розв'язання регіональних проблем у світі та</i>				

в Україні, суть геополітичних теорій та концепцій, уявлення про геополітичну структуру сучасного світу та геополітичні процеси у ньому. Знання, уміння та компетентності, отримані в результаті опанування дисципліни, знадобляться студентам у майбутній професійній діяльності при викладанні шкільних курсів “Україна і світове господарство”, “Географія: регіони та країни”, Географічний простір Землі” тощо. Виховне значення курсу полягає у формуванні у майбутніх педагогів демократичних цінностей, поваги до територіальної цілісності держав, толерантного ставлення до представників різних країн, національностей та релігій.

Компетентності

Інтегральна: здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі або проблеми в галузі середньої (у т.ч. профільної) освіти (за предметною спеціальністю А4.07 Середня освіта (Географія)) та вищої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, географічної науки, здійснення інновацій та/або проведення педагогічних досліджень за умови комплексності та невизначеності умов організації освітнього процесу.

Загальні компетентності:

ЗК2. Здатність до абстрактного та критичного мислення, аналізу та синтезу; здатність виявляти та вирішувати проблеми у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним.

ЗК3. Здатність до провадження дослідницької та/або інноваційної діяльності, проведення науково-педагогічних досліджень, прогнозування та презентування їх результатів; розробки, презентування освітніх проєктів та управління ними.

ЗК7. Здатність працювати в міжнародному контексті та в глобальному інформаційному середовищі за професією, володіння основами медіаграмотності.

ЗК8. Розуміння та сприйняття етичних норм поведінки відносно інших людей і відносно природи; здатність до комунікації та міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність), толерантне ставлення та повага до культурної різноманітності.

Фахові компетентності:

ФК1. Здатність усвідомлювати та інтегрувати концептуальні природничо-географічні, суспільно-географічні, картографічні, психолого-педагогічні, краєзнавчо-туристичні знання та навички, орієнтуватися у світовому й національному географічному освітньо-науковому просторі з метою розширення й актуалізації географічних і психолого-педагогічних знань.

ФК4. Здатність до поглиблення знань і вдосконалення предметної області природничої, антропогенної, суспільної географії, картографії та геоінформаційних технологій, методики навчання географії, організації краєзнавчо-туристичної діяльності, що включають новітні наукові здобутки у сфері професійної педагогічної діяльності, є основою для оригінального мислення, проведення досліджень та критичного осмислення професійних проблем.

ФК5. Здатність пояснювати особливості розвитку географічної науки на різних часових та змістовних рівнях, етапах; встановлювати закономірності розвитку географії; застосовувати різні методи географічних досліджень відповідно до основних парадигм в географії; розкривати прояви географічних законів і закономірностей.

ФК6. Здатність пояснювати устрій сучасної світосистеми, суперечливі та проблемні питання політичної карти світу; встановлювати передумови виникнення та прогнозувати наслідки міждержавних конфліктів, територіальних спорів, проявів сепаратизму у регіонах та країнах світу.

ФК7. Здатність аналізувати сучасні проблеми соціально-економічного розвитку країн та регіонів світу, виявляти їх причини та

	<p>закономірності географічного поширення, порівнювати особливості проявів демографічних, соціальних, економічних, політичних, екологічних проблем в різних типах країн, прогнозувати можливі наслідки та пропонувати шляхи їх вирішення.</p> <p>ФК17. Здатність формувати в учнів/студентів культуру академічної доброчесності та дотримуватися її принципів у професійній діяльності вчителя/викладача географії.</p>
<p>Програмні результати (Чому можна навчитися)</p>	<p style="text-align: center;">Знання і розуміння</p> <p>ПРН1. Розуміє концептуальні засади та основні теоретико-методологічні проблеми природничої, антропогенної, суспільної географії, картографії та геоінформаційних технологій, методики навчання географії та профільної географії на рівні новітніх наукових здобутків.</p> <p>ПРН2. Знає та застосовує поняттєво-концептуальний апарат географії, теоретичні й емпіричні досягнення психології, педагогіки та методики навчання географії, що дозволяє пов'язувати й порівнювати різні погляди на проблемні питання сучасної географії та освітнього процесу з географії, організувати дослідницьку роботу.</p> <p>ПРН3. Пояснює особливості розвитку географічної науки на різних часових та змістовних рівнях, етапах; встановлює закономірності розвитку географії; застосовує різні методи географічних досліджень відповідно до основних парадигм в географії; розкриває прояви географічних законів і закономірностей.</p> <p>ПРН4. Пояснює устрій сучасної світосистеми, розкриває суперечливі та проблемні питання політичної карти світу; встановлює передумови виникнення та прогнозує наслідки міждержавних конфліктів, територіальних спорів, проявів сепаратизму у регіонах та країнах світу.</p> <p>ПРН5. Аналізує сучасні проблеми соціально-економічного розвитку країн та регіонів світу, виявляє їх причини та закономірності географічного поширення, порівнює особливості проявів демографічних, соціальних, економічних, політичних, екологічних проблем в різних типах країн, прогнозує можливі наслідки та пропонує шляхи їх вирішення.</p> <p style="text-align: center;">Уміння/навички</p> <p>ПРН12. Здійснює відбір, аналіз, представлення і поширення географічної інформації, використовуючи різноманітні письмові, усні та візуальні засоби, картографічні методи, інформаційно-комунікаційні технології.</p> <p style="text-align: center;">Автономія і відповідальність</p> <p>ПРН19. Демонструє дотримання культури академічної доброчесності у власній діяльності та вміння формувати її в учнів/студентів.</p>
<p>Зміст дисципліни</p>	<p style="text-align: center;">Розділ 1. Теоретико-методологічні засади та історія розвитку геополітики</p> <p>Тема 1. Теоретико-методологічні основи геополітики. Тема 2. Історія становлення та розвитку геополітики. Тема 3. Напрями, школи та течії геополітики.</p> <p style="text-align: center;">Розділ 2. Геополітична структура сучасного світу</p> <p>Тема 4. Геополітична структура сучасного світу. Геополітичні конфлікти в сучасному світі. Тема 5. Європа в геополітичному вимірі. Тема 6. Геополітика США. Історичний розвиток геополітики США. Тема 7. Геополітика провідних держав Азії. Тема 8. Геополітика Російської Федерації. Тема 9. Геополітична ситуація в Африці та Латинській Америці.</p>
<p>Критерії оцінювання роботи студентів</p>	<p>Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.</p> <p>Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - залік; - реферати, есе;

- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи, участь у обговореннях;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Використовуються такі методи контролю (усний, письмовий), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.

Поточний контроль. Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певної частини учбового матеріалу, рівня сформованості навичок, умінь самостійно опрацювати навчальний матеріал, здатності осмислити зміст теми.

Об'єктами поточного контролю знань студента є систематичність та активність роботи на заняттях; виконання завдань для самостійної роботи.

Оцінюванню підлягають:

- рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних заняттях;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає, рецензії на виступ;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- активність при обговоренні питань практичного заняття;
- виконані практичні роботи;
- реферати, презентації, доповіді;
- систематичність роботи на практичних заняттях, активність під час обговорення питань тощо.

Методи поточного контролю: фронтальне та індивідуальне усне опитування, письмове опитування, перевірка практичних робіт, перевірка конспектів (тез), перевірка виконання самостійної роботи, захист рефератів, повідомлень, мультимедійних презентацій, проектів; контрольна робота; перевірка виконаних завдань у класі на платформі Google Classroom тощо.

У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінювання якості знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

Поточне оцінювання

Поточне оцінювання здійснюється на практичних заняттях, консультаціях (при відпрацюванні пропущених занять чи при бажанні підвищити попередньо отриману оцінку) та під час контролю за самостійною роботою студентів.

Види робіт студентів, які підлягають поточному контролю:

На кожне практичне заняття з теми виділяється 10 балів, в тому числі:

- **5 балів** за усну чи письмову відповіді на теоретичні питання, презентацію або реферат з теми;

- **5 балів** за практичні завдання;

На самостійну роботу студентів виділяється **10 балів**.

Крім того студенти мають змогу отримати **0,5 б.** за доповнення, **5 балів** за презентацію або реферат з теми. .

В рамках вивчення курсу є можливість визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, за умови, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають окремому розділу, темі/темам курсу методики навчання географії, які передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

Критерії оцінювання студентських теоретичних усних відповідей

на практичних заняттях

Враховується:

- .рівень осмислення навчального матеріалу;
- .рівень сформованості аналітичних вмій і концептуальних підходів;
- .повнота розкриття питання, логіка викладу, культура мовлення;
- .використання додаткової літератури;
- .порівняння, зв'язок з практикою, наявність висновків.

5 б. ставиться за досконале знання та розуміння понятійно-термінологічного апарату геополітики та теоретичного матеріалу тієї чи іншої теми. Вільно оперування різноманітними класифікаціями, підходами тощо. Відповідь на поставлені запитання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями, прикладами, висновками. Виклад матеріалу має логічний, доказовий і послідовний характер. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Аналізує різні підходи до трактування тієї чи іншої проблеми. Вільно висловлює свою позицію з проблемних питань геополітики та аргументує її. Демонструє творчий підхід до виконання завдань. Володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці не тільки в знайомих, але й в нових ситуаціях. Володіє високою культурою мовлення. У відповіді мовні та стилістичні помилки.

4 б. ставиться у випадку, коли відповідь майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Висвітлюється зміст окремих класифікацій, підходів тощо. Виклад матеріалу структурований, логічний, але дещо порушена послідовність викладу. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Але у відповіді недостатня доказова база, мало прикладів, нечітко прослідковується зв'язок теорії з практикою. При відповіді на проблемні питання студент висловлює свою позицію, але недостатньо її аргументує. Вільно оперує знаннями, застосовує їх в знаомій та новій ситуації. Матеріал викладено правильною мовою, але присутні окремі стилістичні помилки.

3 б. ставиться коли відповідь неповна, фрагментарна. Студент не має системних знань з геополітики. Понятійно-термінологічний апарат геополітики в цілому сформований, але студент оперує, як правило, одним підходом до тієї чи іншої проблематики, висвітлює окрему класифікацію тощо. Виклад матеріалу не структурований, часто порушується послідовність та логіка викладу. У відповіді відсутні посилання на фундаментальні дослідження з певної проблеми, геополітичні ідеї провідних вчених. Відповідь позбавлена творчого підходу і має формальний характер. Студент використовує знання в знаомій ситуації, але не може застосувати їх в новій ситуації. У відповіді наявні фактичні та стилістичні помилки.

2 б. ставиться коли відповідь фрагментарна. Студент не має системних знань з геополітики. Понятійно-термінологічний апарат геополітики майже не сформований. Виклад матеріалу не структурований, порушена послідовність та логіка викладу. У відповіді відсутні посилання на фундаментальні дослідження з певної проблеми, геополітичні ідеї провідних вчених. Відповідь має формальний характер. Студент не може застосувати знання на практиці. У відповіді наявні фактичні та стилістичні помилки.

1 б. ставиться коли відповідь дуже поверхова. Студент не має системних знань з геополітики. Понятійно-термінологічний апарат геополітики не сформований. Виклад матеріалу не структурований, порушена послідовність та логіка викладу.

Критерії оцінювання практичної роботи

5 б. ставиться у випадку, коли студент повністю і якісно виконав всі завдання практичної роботи з теми. Демонструє досконале знання та розуміння теоретичного матеріалу з теми практичного заняття. При виконанні практичних завдань студент продемонстрував

високий рівень оволодіння уміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Якісно та охайно виконаний графічний та картографічний матеріал. До кожного завдання наявні висновки та узагальнення. Студент застосував творчий підхід до виконання завдань. У практичній роботі відсутні орфографічні, граматичні, стилістичні чи мовленнєві помилки.

4 б. ставиться, коли студент виконав всі завдання для практичної роботи, при цьому 2/3 завдань виконано якісно. Відповідь на питання викладача при захисті роботи майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. При виконанні практичних завдань студент продемонстрував уміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Картографічний та графічний матеріал виконаний якісно, але не достатньо охайно. Наявні висновки до кожного завдання, але у деяких висновках недостатня доказова база. У практичній роботі присутні окремі стилістичні помилки.

3 б. ставиться, коли студент виконав 2/3 завдань або виконав всі завдання практичної роботи, але 1/2 з них виконана не досить якісно. Відповідь на теоретичні питання під час захисту практичної роботи неповна, фрагментарна. Студент продемонстрував недостатній рівень оволодіння уміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати тощо. Картографічний та графічний матеріал виконаний неякісно. У роботі наявні фактичні та/або стилістичні помилки.

2 б. ставиться, коли студент якісно виконав 1/2 завдань практичної роботи. Демонструє вкрай поверхові знання з тем теоретичного блоку під час захисту роботи. Студент недостатньо оволодів уміннями аналізу, порівняння тощо. Картографічний та графічний матеріал відсутній або виконаний з помилками та неохайно. Відсутні висновки до окремих завдань або більшість висновків помилкові. У роботі наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

1 б. ставиться, коли студент виконав менше 1/3 завдань практичної роботи зі значними помилками та неточностями. Демонструє вкрай поверхові знання з тем теоретичного блоку під час захисту роботи. У роботі наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

Критерії оцінювання рефератів

При оцінюванні реферату враховуються:

- ступінь розкриття теми;
- рівень науковості та доступності тексту реферату;
- вміння працювати з науковою літературою, систематизувати та структурувати матеріал;
- наявність авторської позиції, самостійність оцінок і суджень;
- використання при підготовці реферату декількох джерел інформації;
- дотримання вимог до оформлення реферату (наявність титульної сторінки, плану, вступу; правильність оформлення посилання на використані джерела; список використаних джерел; оцінка грамотності та культури викладу; дотримання вимог до обсягу реферату тощо);
- вільне володіння матеріалом реферату при захисті.

Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за реферат – **5 балів**.

5 балів ставиться, коли виконані всі вимоги до написання реферату: позначена проблема і обґрунтована її актуальність, зроблено короткий аналіз різних точок зору на дану проблему і логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення.

4 бали ставиться, коли основні вимоги до реферату виконані, але при цьому допущені незначні недоліки, не зовсім витриманий

обсяг реферату, є недоліки в оформленні.

3 бали ставиться, коли основні вимоги до реферату виконані, але при цьому допущені значні недоліки, є значні неточності у викладі матеріалу; відсутня логіка викладу, не витриманий обсяг реферату; є недоліки в оформленні.

1 бали виставляється якщо є істотні відступи від вимог до реферування, тема висвітлена дуже поверхово або частково, відсутні висновки; не витриманий обсяг реферату; є серйозні недоліки в оформленні.

1 бал виставляється у випадку, коли тема реферату не розкрита, продемонстровано нерозуміння студентом проблеми; обсяг реферату занадто малий; не дотримано вимог до оформлення реферату.

Критерії оцінювання презентації

При оцінюванні комп'ютерної презентації враховуються:

- наявність титульного слайда, на якому зазначено назву доповіді/презентації та відомості про авторів;
- логічна послідовність слайдів;
- дотримання вимог до тексту слайдів (наявністю заголовків, які висвітлюють основну ідею цього слайда; не більше ніж 6-8 рядків тексту на слайді, по 6-8 слів у рядку; текст повинен складатися з простих речень та коротких слів; розмір символів тексту має бути достатнім для розпізнавання з найвіддаленішого кутка аудиторії, рекомендований розмір символів не менше ніж 24 шт.);
- дотримання вимог до графічних об'єктів на слайдах (кількість зображень повинна бути достатньою для ілюстрації змісту слайда або виступу, але не переобтяжувати сприйняття відомостей; варто вибирати такі зображення, на яких деталі добре розрізняються; на одному слайді мають бути зображення одного стилю (або фотографії, або мальовані зображення) тощо).
- дотримання вимог до оформлення презентації: слайди не повинні бути перенасичені текстом, а містити більше графічних, картографічних та ілюстративних матеріалів; усі слайди бажано оформлювати в одному стилі; у кольоровій гамі презентації рекомендується використовувати не більше ніж 2-3 кольори та 2-3 їх відтінки; для демонстрації презентації на великому екрані з використанням мультимедійного проектора колір тла слайдів має бути світлим; колір тексту має бути контрастним до кольору тла.

Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за презентацію – **5 балів**.

5 балів ставиться, коли виконані всі вимоги до змісту презентації, повною мірою розкрита тема, дотримана логіка викладу матеріалу, витриманий обсяг презентації, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення слайдів.

4 бали ставиться, коли основні вимоги до змісту презентації виконані, але при цьому допущені незначні недоліки, дещо порушена логіка викладу або не зовсім витриманий обсяг презентації, є недоліки в оформленні слайдів.

3 бали ставиться, коли основні вимоги до змісту презентації виконані, але при цьому допущені значні недоліки у викладі матеріалу; відсутня або порушена логіка викладу; не витриманий обсяг презентації або матеріалу у слайдах; є недоліки в оформленні слайдів.

2 бали виставляється якщо є істотні відступи від вимог до презентації, тема висвітлена дуже поверхово або частково; відсутня логіка викладу, відсутні висновки; не витриманий обсяг реферату; є серйозні недоліки в оформленні слайдів.

1 бал виставляється у випадку, коли тема презентації не

розкрита, продемонстровано нерозуміння студентом проблеми; обсяг презентації занадто малий; не дотримано вимог до оформлення слайдів.

Критерії оцінювання самостійної роботи студента

9-10 балів ставиться у випадку, коли студент повністю і якісно виконав всі завдання для самостійної роботи з теми. Демонструє досконале знання та розуміння теоретичного матеріалу тієї чи іншої теми курсу геополітики, що виноситься на самостійне опрацювання. Вільно оперує різноманітними класифікаціями, підходами тощо. Наявні посилання на декілька джерел інформації. Відповідь на поставлені запитання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями, прикладами, висновками. Виклад матеріалу має логічний, доказовий і послідовний характер. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Аналізує різні підходи до трактування тієї чи іншої проблеми. Вільно висловлює свою позицію з проблемних питань геополітики та аргументує її. Демонструє творчий підхід до виконання завдань. Володіє уміннями застосовувати теоретичні знання на практиці не тільки в знайомих, але й в нових ситуаціях. Володіє високою грамотністю викладу матеріалу, культурою мовлення. У відповіді відсутні орфографічні, граматичні, стилістичні чи мовленнєві помилки.

6-8 балів ставиться, коли студент виконав всі завдання для самостійної роботи, при цьому 2/3 завдань виконано якісно. Відповідь майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Висвітлюється зміст окремих класифікацій, методологічних підходів тощо. Виклад матеріалу структурований, логічний, але дещо порушена послідовність викладу. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Але у відповіді недостатня доказова база, мало прикладів, нечітко прослідковується зв'язок теорії з практикою. При відповіді на проблемні питання студент висловлює свою позицію, але недостатньо її аргументує. Вільно оперує знаннями, застосовує їх в знайомій та новій ситуації. Присутні окремі стилістичні помилки.

4-5 балів ставиться, коли студент якісно виконав 1/2 завдань. Демонструє досить поверхові знання з тем, винесених на самостійне опрацювання, поверхово відтворює інформацію. Оперує лише окремими фразами, називає розрізнені факти. Відповідь занадто лаконічна та має вигляд окремих висловлювань, не пов'язаних між собою. Студент не володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці, не наводить приклади тощо. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

1-3 бали ставиться, коли студент виконав менше 1/3 завдань, винесених на самостійне опрацювання і неспроможний відтворити інформацію. Оперує лише окремими фразами. Студент не володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

Крім того студенти мають змогу отримати **0,5 б.** за доповнення, **5 балів** за презентацію або реферат з теми.

Підсумковий (семестровий) контроль з дисципліни проводиться у формі **заліку**. Першим етапом семестрового контролю є визначення підсумкової семестрової модульної оцінки як суми підсумкових модульних оцінок, отриманих за результатами засвоєння всіх модулів.

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного, модульного контролю та відповідає підсумковій семестровій модульній оцінці. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру. Усім студентам, які повністю виконали навчальний план і позитивно атестовані з цієї дисципліни (набрали не менше 60 % від 100 балів), сумарний результат семестрового контролю в балах та дворівневою шкалою «зараховано», «не

зараховано» та за шкалою ECTS. У випадку отримання менше 60 балів (FX в ECTS) за результатами семестрового контролю, студент обов'язково здійснює перекладання для ліквідації академзаборгованості.

Політика курсу

Вимоги викладача. В процесі вивчення дисципліни студенти мають відвідувати всі лекційні та практичні заняття. Система оцінювання – накопичувальна, тому для того, щоби набрати необхідні бали до заліку (мінімально – 60 балів), студент має виконати всі види робіт, передбачених робочою навчальною програмою дисципліни, бути активним на кожному занятті.

Пропущені за поважною причиною заняття відпрацьовуються під час консультацій.

Усі практичні роботи та завдання для самостійної роботи мають бути виконані вчасно. Практичні роботи захищаються кожним студентом індивідуально. Форма представлення результатів та контролю за самостійною роботою прописані у методичних рекомендаціях до самостійної роботи. Практичні роботи, конспекти уроків та інші види робіт, які є копією робіт інших студентів не зараховуються. Конспекти уроків мають бути розгорнутими з деталізацією кожного з етапів та дидактичних моментів уроку.

Політика виставлення балів. Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації освітнього процесу за кредитно-трансферною накопичувальною системою здійснюється шляхом поточного та підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання. Враховуються бали набрані при поточному опитуванні, захисті практичних робіт, контролю за самостійною роботою та бали за контрольні роботи з різних модулів. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; акцентується увага на неприпустимість пропусків та запізнень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.

В рамках вивчення курсу є можливість визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, за умови, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають окремому розділу, темі/темам курсу методики навчання географії, які передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

Комплексна система оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни включає:

- *поточний контроль (ПК)* – оцінювання засвоєння студентом навчального матеріалу з окремих складових (модулів) навчальної програми дисципліни під час аудиторних занять, консультацій та результатів самостійної роботи й оцінюється сумою набраних балів;

- *підсумковий (семестровий) контроль (ПСК).*

Форми поточного контролю:

- *поточна оцінка* – кількість балів, яку отримує студент у результаті контролю за виконанням усіх видів робіт (теоретичних, практичних занять, завдань до самостійної роботи, захисту практичних робіт, конспектів уроків тощо);

- *підсумкова поточна оцінка* – сумарна кількість балів, яку отримує студент за результатами здійснення поточного контролю.

У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.

Під час підготовки доповідей, повідомлень та рефератів студенти мають дотримуватися академічної доброчесності, уникати

	<p>плагіату та робити необхідні посилання на використані інформаційні джерела.</p> <p>Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральноросійському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене вченою радою, протокол №2 від 30.09.2019; №10 від 07.02.2022).</p>
<p>Інформаційне забезпечення</p>	<p style="text-align: center;">Методичне забезпечення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тексти лекцій (в електронному варіанті). 2. Методичні розробки практичних занять (в електронному та паперовому варіанті) 3. Матеріали в навчальному класі "Основи геополітики" на освітній платформі Google Classroom <p style="text-align: center;">Інформаційні ресурси</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. http://www.cia.gov/cia/publications/factbook – Щорічний довідник ЦРУ «Книга фактів». 2. http://www.delukr.cec.eu.int – сайт Представництва Європейської Комісії в Україні. 3. http://www.europa.eu.int – офіційний сайт Європейського Союзу. 4. http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/696.htm – офіційний сайт Міністерства зовнішніх справ України. Міжнародні організації. 5. http://www.nato.int – офіційний сайт НАТО. 6. http://www.ukrstat.gov.ua – офіційний сайт Державного комітету статистики України. 7. http://www.un.org – офіційний сайт ООН. 8. http://www.worldbank.org – звіти про розвиток Світового банку. 9. http://www.world-tourism.org/ruso/index.htm – офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації (ВТО). 10. Служба зовнішньої розвідки України. – Режим доступу: http://www.szru.gov.ua/ 11. The Security Service (MI-5). – Режим доступу: https://www.mi5.gov.uk/ 12. Представництво ООН в Україні. – Режим доступу: http://www.un.org.ua/ua 13. МЗС України. – Режим доступу: http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/4130.htm 14. «Чорноморська безпека». – Режим доступу: http://www.nomos.com.ua/ f
<p>Матеріально-технічне забезпечення</p>	<p>Ноутбуки, смартфони, презентаційні матеріали до лекцій</p> <p style="text-align: center;">Рекомендована література</p> <p style="text-align: center;">Основна</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Геополітика в постатях і термінах: підручник для студентів і аспірантів спеціальності “Політологія” / М. Вегеш, М. Палінчак, В. Петрінко. - Ужгород: Видавничий дім “Гельветика”, 2021. - 786 с. 2. Гольцов А.Г. Геополітика та політична географія. підручник. - К., 2012. – 416 с. 3. Дністрянський М.С. Політична географія та геополітика України: Навч. посіб. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010. – 344 с. 4. Політична географія і геополітика: Навч. посібник / Б.П.Яценко, В.І.Стафійчук, Ю.С.Брайчевський та ін.; за ред. Б.П.Яценка. – К.: Либідь, 2007. – 255 с. 5. Топчієв О.Г. Основи суспільної географії: Навчальний посібник. – Одеса: Астропринт, 2001. – 556 с.

6. Трохимчук С.В., Федунь О.В. Політична географія світу: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 422 с.
7. Яценко Б.П. Політична географія: навч. посіб. – К.: Вид. Ін-ту сходознавства НАНУ, 2005. – 134 с.

Допоміжна

1. Алексеева Т.І. Міжнародні організації: Навч. Посіб. - Х.: Вид-во ХНЕУ, 2006.
2. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи. — Львів: Лілея-НВ, 2000. — 236 с.
3. Блій де Г., Муллер П., Шаблій О. Географія: світи, регіони, концепти: Пер. з англ. — К.: Либідь, 2004. — 740 с.
4. Вегеш М. Світовий процес і геополітика. Навчальний посібник. - Ужгород: “ФОП Сабов А.М.”, 2017.
5. Врублевський В. К., Хорошковський В. І. Український шлях. Начерки: Геополітичне становище України та її національні інтереси. – К., 1997. – 426 с
6. Гантінгтон П. С. Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку / Пер. з англ. — Львів: Кальварія, 2006. — 747 с.
7. Дергачов В. А. Геополітика. — К.: ВИРА-Р, 2000. — 448 с.
8. Дністрянський М.С. Геополітика: навч. посіб. - Львів, ЛНУ ім. І. Франка, 2011.
9. Дністрянський М. С. Україна в політико-географічному вимірі. - Львів, 2000
10. Дністрянський М.ю С. Етнополітична географія України: проблеми теорії, методології, практики. - Львів, 2006.
11. Дністрянський М. С. Кордони України. Територіально-адміністративний устрій. - Львів 1998.
12. Липа Ю. Чорноморська доктрина. - Варшава, 1940.
13. Липа Ю. Розподіл Росії. - Київ-Одеса, 1941.
14. **Маслова Н. М., Мирза-Сіденко В. М.** Динаміка електоральних симпатій населення Кіровоградської області в контексті політико-географічних процесів в Україні / Н. М. Маслова, В. М. Мирза-Сіденко // Науковий вісник Херсонського державного університету – Серія: Географічні науки. – 2018. – № 9 – С. 62-68.
15. **Маслова Н. М.,** Мунтян П. П. Сепаратизм в сучасному світі: суть, причини та регіональні різновиди // Н. М. Маслова, П. П. Мунтян // Матеріали обласної науково-практичної конференції «Стратегії інноваційного розвитку природничих дисциплін: досвід, проблеми та перспективи» (м. Кропивницький, 22 березня 2018 р.) // Збірник наукових праць. – Кропивницький. – ЦДПУ, 2018. – С. 218-227
16. Мадіссон В. В., Шахов В. Л. Сучасна українська геополітика. — К.: Либідь, 2003. — 176 с.
17. Пістун М.Д. Основи теорії суспільної географії. – К.: Вища шк., 1996. – 232 с.
18. Соціально-економічна географія України: Навч. посіб. / За ред. О.І. Шаблія. – Л.: Світ, 2000. – 680 с.
19. Сюткін С.І. Політична карта світу як супероб’єкт політичної географії // Наукові записки СумДПУ імені А.С. Макаренка. Географічні науки. – Вип. 1. – 2010. – С. 82-87.
20. Сюткін С.І., Зінченко І.В. Функції державних кордонів // Наукові записки СумДПУ імені А.С. Макаренка. Географічні науки. – Вип. 1. – 2010. – С. 93-99.
21. Шаблій О.І. Основи загальної суспільної географії. Підручник. – Л.: Вид.центр ЛНУ ім. І.Франка, 2003. – 444 с.
22. Шаповал В. Державний лад країн світу: Довідник. – К.: Укр. Центр правових студій, 1999.
23. Швець О. Б. Електоральна рубіжність Кіровоградської області / О. Б. Швець, **Н. М. Маслова** // Учені записки Таврійського

національного університету ім. В. І. Вернадського. – Серія: Географія. – 2013. – Т.26 (65). – № 4. – С. 169–182

24. Україна в сучасному геополітичному просторі: теоретичний і прикладний аспекти / За ред. Ф. М. Рудича. — К.: МАУП, 2002. — 488 с.
25. Taylor, Peter T. Political geography: world – economy – nation – state and locality. - London, 1985.